

Studenti - vizuālo informācijas meklēšanas dienestu lietotāji

Latvijas Universitātes 69. zinātniskā konference
Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcija
03.02.2011

Ketija Feldmane
LU Bibliotēka

Temata aktualitāte un temata norobežojums

Internets un tehnoloģijas attīstās.

Attīstās interneta tīmekļa vietnes un datubāzes, kuras ir kļuvušas vizualizētas.

Vizuālā meklēšana tiek lietota divās nozīmēs – 1) attēli, **2) meklētāji, kuros tiek izmantoti informācijas vizualizācijas rīki.**

Vizuālā meklēšana – paņēmieni, kas ļauj informācijas lietotājam meklēšanas procesā vai meklēšanas rezultātu attēlojumā izmantot grafiskus rīkus: *jēdzienu kartes, tīklus, hierarhiskos kokus.*

Vizuālā meklēšana ir vieglāk uztverama, pārredzama un šādu meklēšanu spēj saprast jebkurš citā valodā runājošs cilvēks un bērni, kuriem nav jāpārzina cita valoda, lai atrastu informāciju.

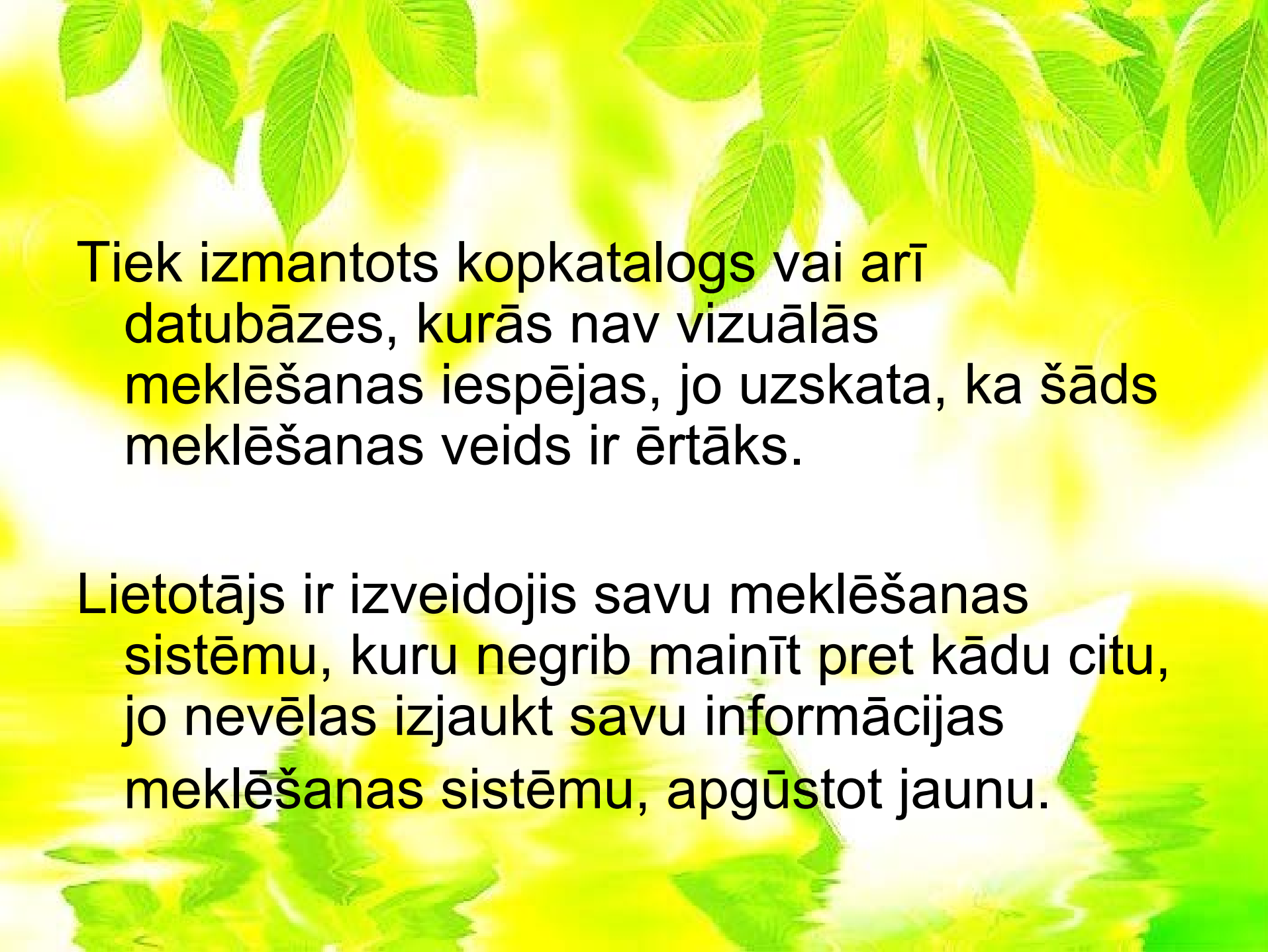
Vizuālā meklēšana ir temats, kuru ir iespējams pētīt no dažādiem aspektiem, piemēram, *vai vizuālā meklēšana ir izplatīta studentu vidū? Vai nākotnē vizuālā meklēšana būs dominējošais meklēšanas paņēmiens informācijas meklēšanā un ieguvē u.c.*

Problēmsituācija un pētījuma problēma

Neprot atrast informāciju, jo tās ir pārlietu daudz un lielākā daļa no atrastās informācijas ir lieka, kā arī nesakārtota.

Tiek piedāvāts jauns informācijas meklēšanas paņēmiens – **vizuālā meklēšana**, kas ir viens no paņēmieniem, meklējot informāciju datubāzēs un tīmekļa vietnēs, izmantojot dažādus vizualizētus rīkus.

Vizualizētajos rīkos tiek izmantotas **krāsas**, lai meklēšana būtu patīkamāka, vienlaikus kā darbs, mācības, vai izklaide.

Tiek izmantots kopkatalogs vai arī datubāzes, kurās nav vizuālās meklēšanas iespējas, jo uzskata, ka šāds meklēšanas veids ir ērtāks.

Lietotājs ir izveidojis savu meklēšanas sistēmu, kuru negrib mainīt pret kādu citu, jo nevēlas izjaukt savu informācijas meklēšanas sistēmu, apgūstot jaunu.

Pētījuma mērķis

Pētījuma mērķis ir noskaidrot, cik aktīvi studenti izmanto vizuālo meklēšanu un kādam nolūkam, vai vizuālā meklēšana atvieglo informācijas meklēšanas procesu.

Pētījuma uzdevumi

1. analizēt teorijas par informācijas meklēšanas uzvedību un uztveri;
2. iepazīties ar citiem līdzīgi veiktiem pētījumiem;
3. raksturot informācijas vizualizācijas nozīmi informācijas uztverē;
4. izstrādāt anketu, lai noskaidrotu studentu viedokli par vizuālās meklēšanas paņēmienu un tā izmantošanu;

5. izstrādāt anketu un izdalīt tās bibliotēkas lietotājiem, izvēloties divas bibliotēkas pēc nejaušības principa un noskaidrot, kādus meklēšanas paņēmienus bibliotēkas lietotāji izmanto informācijas izguvei;
6. intervēt Latvijas Universitātes darbiniekus, kuri jau ieguvuši bakalaura vai maģistra grādu Informācijas un bibliotēku studijas nodaļā un studentus, kuri ikdienā ir saistīti ar informācijas meklēšanu internetā;
7. analizēt iegūtos datus un veikt secinājumus, pamatojoties uz citu pētījumu un teoriju atziņām.

Hipotēze

Vizuālā meklēšana ir jauns meklēšanas veids, kurš sniedz pārskatāmāku rezultātu attēlošanu, bet lietotāji to izmanto reti, jo nezina šāda veida meklēšanu, un, ja arī viņi zina, tad īsti neprot šo meklēšanu pielietot praktiski.

Teorētiskā bāze

- K. K. Kulthau informācijas meklēšanas procesa teorija - (*Kuhlthau's information Search Process (Carol Collier Kuhlthau)*)
- T. D. Vilsona Informācijas meklēšanas modeļa pieci posmi (*Evolution in Information Behavior Modeling: Wilson's Model (Thomas Daniel Wilson)*)

Empīriskā bāze

Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes, Teoloģijas fakultātes, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes un Sociālo zinātņu fakultātes studenti.

Intervēti Latvijas Universitātes darbinieki un studenti.

Vizuālie informācijas meklētāji: *Quintura*; *Quintura for kids*; *Carrot2*; *Mnemomap*.

Studenti aptaujai izvēlēti pēc nejaušības principa.

Pētījuma metodes

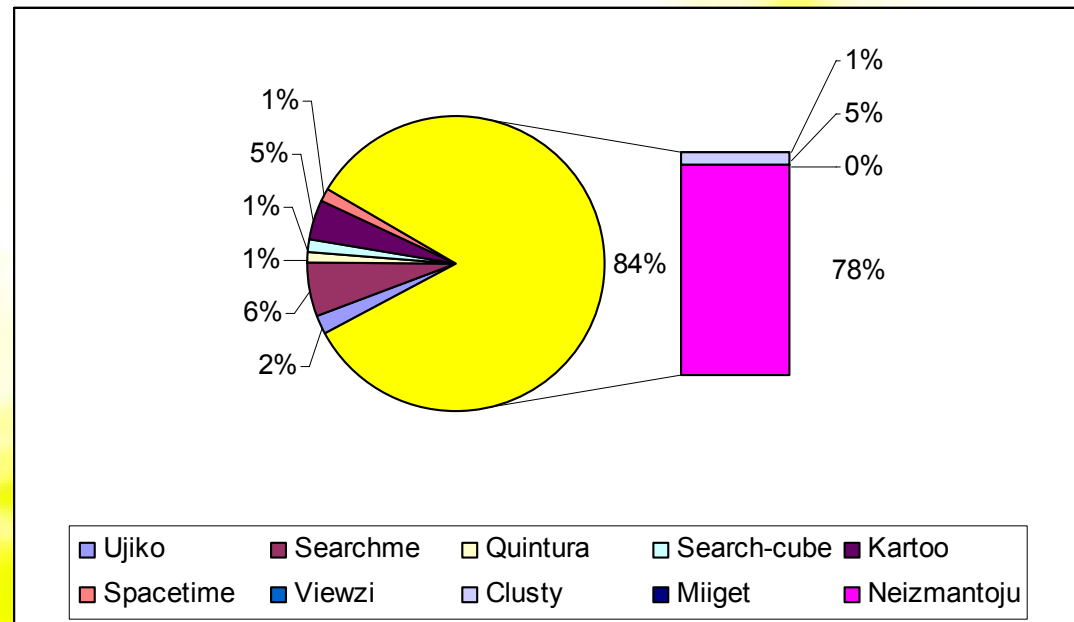
Pētījumā tika izmantotas šādas metodes:

- Datu vākšana (anketēšana, intervēšana, gadījumu analīze un kontentanalīze);
- Datu apstrāde (Microsoft Office Excel).

Pētījuma empīriskās bāzes analīzes rezultāti

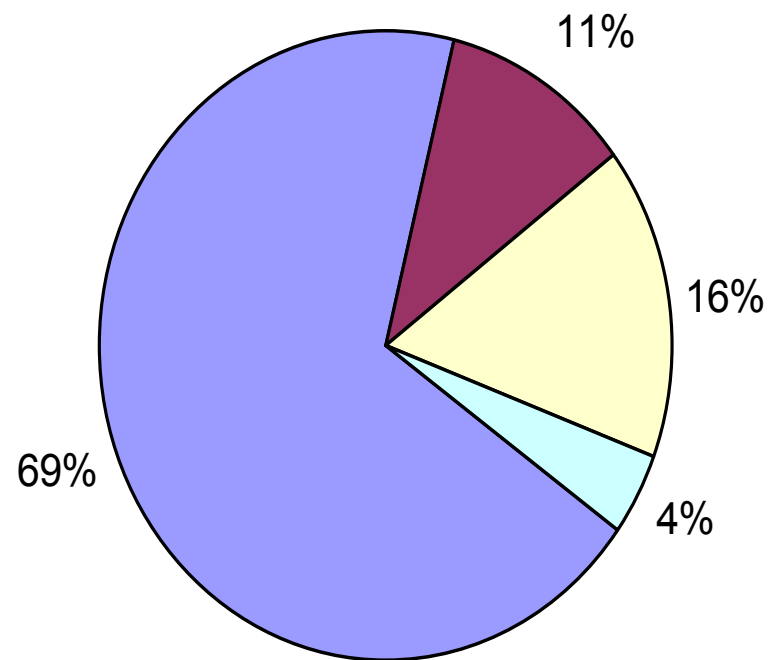
- Anketēšana

Lai noskaidrotu, vai studenti izmanto kādu no vizuālajiem meklēšanas dienestiem un cik daudz par tiem viņi zina, tika aptaujāti dažādu LU fakultāšu studenti, izdalītas 82 anketas

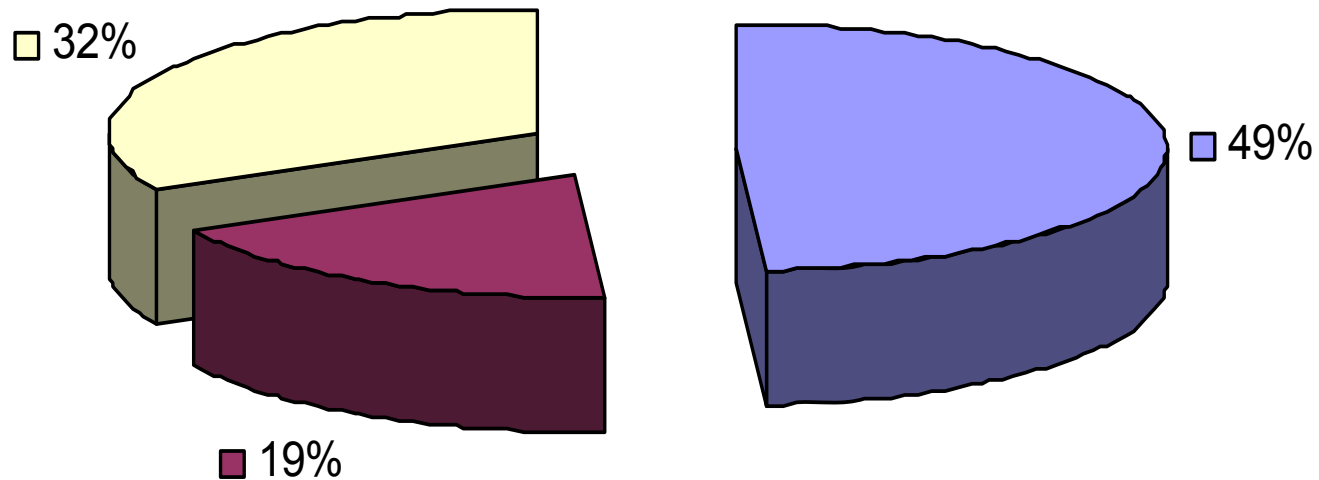
Vizuālo meklētāju neizmantošanas iemesli

- Šādu informācijas meklēšanas veidu nezinu
- Grūti orientēties piedāvātajā informācijas klāstā
- Nav nepieciešams izmantot vizuālos meklētājus
- Neatvieglo informācijas izgūvi

Visbiežāk izmantotie meklētāji studentu vidū

■ Google ■ Yahoo □ Wikipedia

- Intervēšana

Pavisam tika veiktas 5 intervijas

Galvenais uzdevums – noskaidrot, ko atceras studenti par vizuālo meklēšanu, kuri jau ir beiguši studijas

Ko par šāda veida meklētājiem zina citas nozares studenti.

Vai viņi izmanto vizuālo meklēšanu, ja neizmanto, tad kāpēc un, ja izmanto, tad kādam nolūkam, vai vizuālā meklēšana palīdz atrast informāciju tiem, kuri izmanto šādus meklētājus.

- Vizuālie meklētāji:

kritēriji:

- 1) krāsu ietekme;
- 2) informācijas uztveramība;
- 3) informācijas izguves precizitāte.

Secinājumi

Pētījumā izvirzītā hipotēze – vizuālā meklēšana ir jauns meklēšanas veids, kurš sniedz pārskatāmāku rezultātu attēlošanu, bet lietotāji to izmanto reti, jo, iespējams, nezina šāda veida meklēšanu un, ja arī zina par šāda veida meklēšanu, tad īsti neprot šo meklēšanu pielietot praktiski.

Autore uzskata, ka savu hipotēzi ir pierādījusi, jo 78 % aptaujāto studentu neizmanto vizuālos meklētājus, jo par šādu informācijas meklēšanas veidu nezina. Un ja zina, tad daudzi no lietotājiem tos neprot pielietot praktiski. Informācijas lietotājiem ir grūti pieņemt cita veida meklēšanas paņēmieni, jo tie ir pieraduši pie nevizualizētiem informācijas meklētājiem. To izmantošana sagādā grūtības izgūt informāciju, bet ar laiku lietotāji iemācās lietot meklētājus, galvenais ir gribasspēks.

Šis pētījums dod iespēju vizuālo meklēšanu popularizēt un saprast, kas būtu jādara, lai šādi meklētāji tiktu izmantoti. Vizuālā meklēšana ir efektīvs informācijas izguves veids, jo informācija tiek veidota uzskatāmi un pārredzami.

lemesli vizualizētās informācijas neizmantošanai ir:

- vizuālā informācijas vide, kurā lietotājs var apjukt;**
- lietotājam sagādā grūtības orientēšanās jaunajā vidē;**
- daudzi nezina par šādu meklēšanas veidu;**
- uzskata, ka šādas meklēšanas veids neatvieglo informācijas izguvi ;**
- neprot šo meklēšanu praktiski pielietot.**